

Lägesbedömning – förutsättningar och tema 2024

Förskoleförvaltningen

Kvalitet och utveckling

Innehållsförteckning

Inledning	3
Förutsättningar för förskolans nationella uppdrag	5
Ekonomiska förutsättningar	5
Barnen och barngrupperna	9
Den pedagogiska personalen	15
Rektorer och det nära ledningsstödet	21
Tematisk fördjupning – barns närvaro och barngrupper	27
Trender i barns närvaro.....	27
Skillnader i beläggning	27
Skillnader i vistelsetid	28
Skillnader mellan barngruppernas storlek.....	31
Skillnader mellan vår och höst.....	31
Geografiska skillnader	33
Avslutande reflektion	37

Inledning

Den här rapporten är en av flera delar i förvaltningens rapportering till nämnden om de kommunala förskolornas förutsättningar att uppfylla de nationella målen. Rapporten är en del i det systematiska kvalitetsarbetet och ett underlag som bidrar till huvudmannens övergripande uppföljningar, analyser och planering.

I rapportens första del redovisas nyckeltal som på olika sätt speglar förskolornas strukturella förutsättningar att genomföra kärnuppdraget. Redovisningen inkluderar de nationella indikatorer som skolmyndigheterna tagit fram för förskola och som blir aktuella när Malmö stad erbjuds en nationell kvalitetsdialog av Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). För att visa på trender redovisas utvecklingen över tid. Där det är möjligt görs även jämförelser med andra storstadskommuner och riket.

Huvudmannen har ett ansvar att fördela resurser till förskolorna för att kompensera för skillnader i deras förutsättningar. Förutsättningarna för att bedriva utbildning i kommunens förskolor varierar. Detta kan få till följd att barnen möts av en utbildning av varierande kvalitet, vilket i sin tur påverkar barnens förutsättningar för utveckling och lärande. I höstens lägesbedömning görs en sammanvägd bedömning av förskolornas möjligheter att erbjuda barnen i Malmö en förskola av likvärdig och hög kvalitet.

Rapportens andra del har olika teman varje år. Syftet med denna del är att introducera nya perspektiv och bidra till att öka kunskapen om förskolornas möjligheter att genomföra läroplansuppdraget och förskolans kompensatoriska uppdrag. I årets rapport undersöks hur nyckeltal som beskriver barns närvaro och barngruppernas storlek kan användas för att öka huvudmannens kunskap om hur strukturella förutsättning påverkar barnens möjligheter till utveckling och lärande. Nyckeltalen presenteras i både i grafer och med hjälp av kartor för att åskådliggöra trender och mönster.

Begrepp att hålla koll på när du läser rapporten

Statistik	Ordet statistik har två betydelser. Statistik är sifferuppgifter som beskriver en sak eller en verksamhet. Statistik är också metoder för att samla in, bearbeta och analysera material.
Nyckeltal	Ett nyckeltal är ett värde på en egenskap i verksamheten. Dessa följs upp vid bestämda tidpunkter och intervaller. Exempel: Antal barn per förskollärare.
Indikator	Används för att följa utveckling i en viss riktning där det finns en målsättning. En indikator kan både vara numerisk (i siffror) eller kvalitativ (beskrivande på andra sätt än i siffror). Det finns både nationella indikatorer och indikatorer i förvaltningen. Exempel nationell indikator: Andel (%) barn i åldern 1–5 år som går i förskola i kommunen.
Trend	En trend visar åt vilket håll utvecklingen är på väg, och hur snabbt saker ändras.
Medelvärde	Det genomsnittliga värdet av ett antal uppgifter.
Median	Den uppgift som finns i mitten av alla våra uppgifter när de lagts i storleksordning.
Typvärde	Det vanligaste förekommande värdet av ett antal uppgifter.

Förutsättningar för förskolans nationella uppdrag

Nyckeltalen i den här delen av rapporten belyser förskolornas strukturella villkor och faktorer som på olika sätt påverkar de kommunala förskolornas förutsättningar att uppfylla förskolans nationella mål, så som de formuleras i skollagen och förskolans läroplan.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna är centrala för att huvudmannen, det vill säga Malmö stad, ska kunna säkerställa att alla barn på kommunens förskolor får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet. Kommunfullmäktige i Malmö har utifrån skollagen i uppdrag att fördela resurser till förskoleutbildningen utifrån barns olika förutsättningar och behov.

Ekonomiska medel fördelas till förskolorna (och den pedagogiska omsorgsverksamheten) enligt förskolenämndens resursfördelningsmodell. Grundbeloppet består av två komponenter: en grundersättning (96 procent) och en strukturersättning (4 procent).¹ Grundersättningen varierar utifrån barnens ålder och beroende på om barnet är på förskolan heltid eller deltid, men fördelas i övrigt lika mellan förskolorna utifrån antal barn i förskolan. Strukturersättningen fördelas olika mellan förskolorna utifrån socioekonomiska faktorer.² I detta avsnitt redovisas utfallet av resursfördelningen i form av faktiska kostnader för nämnden.

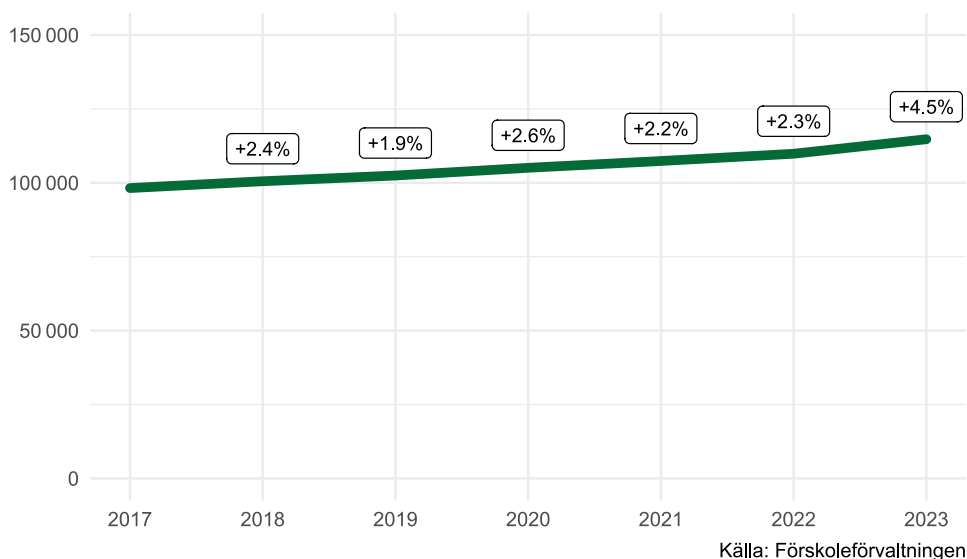
Förskolornas kostnader består till stor del av lönekostnader för personalen. Lönekostnaderna utgör i medeltal cirka 75 procent av förskolornas utgifter men varierar mellan förskolorna. Skillnader i lönekostnader beror bland annat på personalsammansättning och individuell lönesättning utifrån kompetens och erfarenhet.

¹ Utöver grundbeloppet kan enskilda huvudmän och kommunala förskolor tilldelas tilläggsbelopp för extraordinära stödinsatser till barn med omfattande behov av stöd.

² De olika faktorerna som ingår i strukturersättningen, alla som en femtedel, är: barn vars båda föräldrar är födda i utlandet, barn för vilka minst en vårdnadshavare har förgymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå, barn för vilka minst en vårdnadshavare har gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå, barn som bor med en eller inte någon vårdnadshavare, barn för vilka minst en vårdnadshavare har försörjningsstöd.

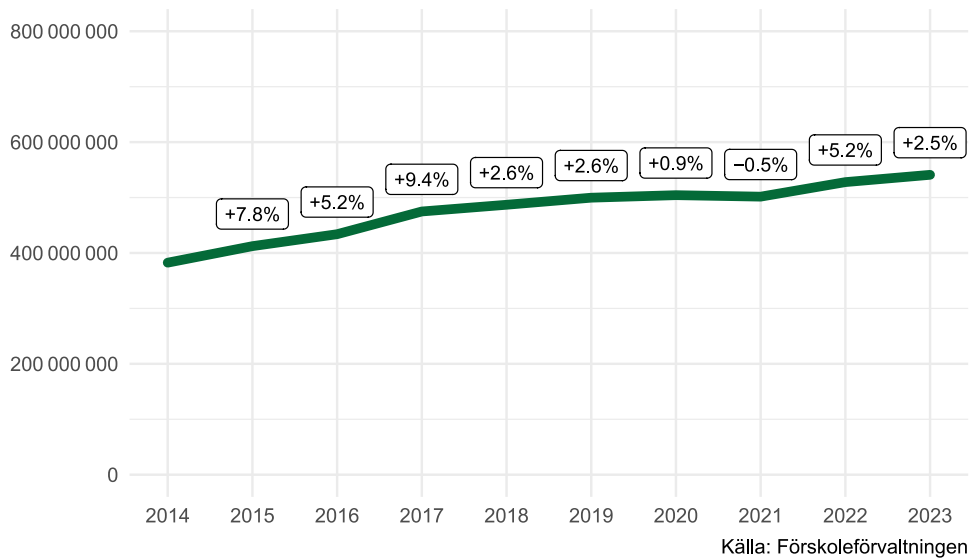
Lokalkostnaderna är näst efter personalkostnaderna nämndens största utgiftspost. De påverkar grundersättningens storlek men belastar inte förskoleenheternas budget.

Sist i detta avsnitt redovisas de indikatorer inom det nationella kvalitetssystemet³ som avser kostnader.

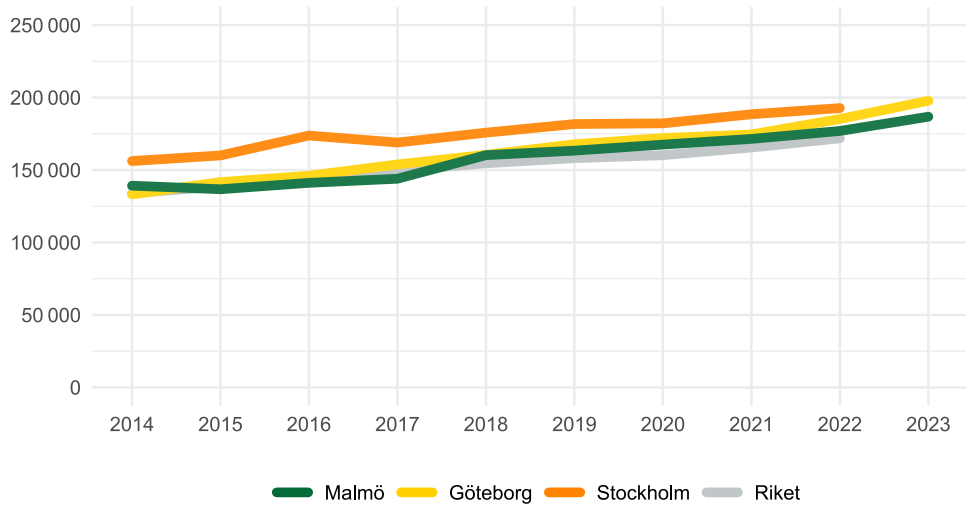

Figur 1: Grundbelopp inklusive strukturersättning per plats (kr), utfall per år samt procentuell ökning per år. Grundbeloppet (exklusive lokalkostnader) innefattar den grund- och strukturersättning som varje kommunal förskola erhåller för varje heltidsplats. Grundbeloppet utgör den största delen av förskolornas intäkter. Den genomsnittliga årliga ökningen under perioden 2017–2023 var 2,2 procent. Mellan 2022 och 2023 skedde en större procentuell ökning jämfört med tidigare år.

³ Skolverket ansvarar för att presentera det nationella kvalitetssystemet och tar med hjälp av SCB fram indikatorerna inför de nationella kvalitetsdialog som erbjuds alla huvudmän sedan 2022. Läs mer [Nationellt kvalitetssystem - Skolverket](#)

Figur 2: Lokalkostnader för kommunal förskola (kr), utfall per år samt procentuell ökning per år. Lokalkostnader har ökat med 41 procent mellan 2014 och 2023. Mellan 2022 och 2023 har lokalkostnaderna ökat med 2,5 procent. Mellan 2021 och 2022 ökade kostnaderna med 5,2 procent, vilket var den största ökningen sedan 2017. Ökningen mellan 2021 och 2022 beror på hyresökningar efter avveckling av äldre förskolelokaler.

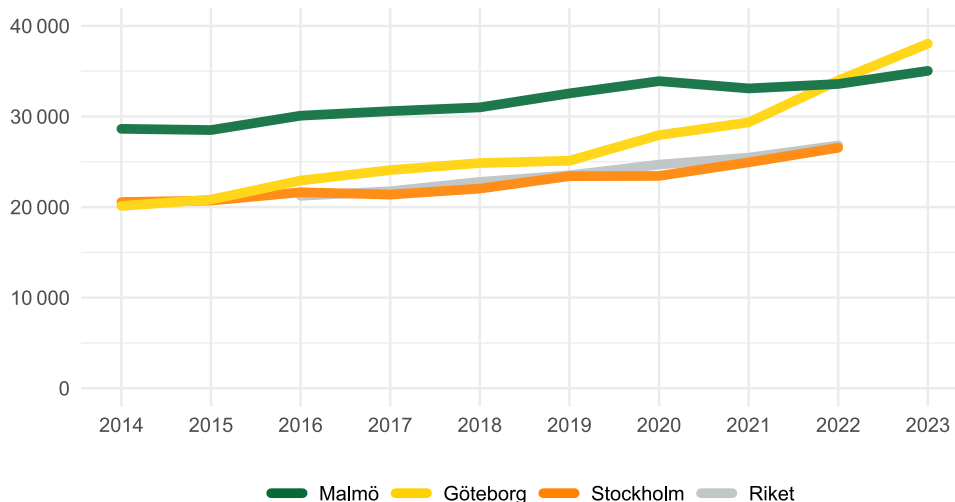

Källa: Kolada och SCB

Figur 3: Kostnad kommunal förskola per inskrivet barn (kr), per år. Bruttokostnaden⁴ per inskrivet barn i Malmö stads förskolor är högre än genomsnittet för kommunala förskolor i riket. Generellt är den genomsnittliga

⁴ Bruttokostnaden omfattar bland annat pedagogiskt material och utrustning, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader.

bruttokostnaden högre per barn i storstadskommunernas förskolor än i riket totalt. Mellan 2022 och 2023 har Malmö och Göteborgs kostnader ökat. Uppgifter för 2023 saknas för Stockholm och riket, och rapporteras därmed inte ovan.

Källa: Kolada och SCB

Figur 4: Bruttokostnad lokaler kommunal förskola per inskrivet barn (kr), per år: Malmö stads bruttokostnader per inskrivet barn för lokaler har historiskt varit högre än övriga storstäder och rikssnittet, men skillnaden minskade under 2021. Mellan 2021 och 2022 ökade kostnaderna för storstäderna och riket, ökningen var störst för Göteborg och minst för Malmö. Göteborgs kostnader ligger sedan 2022 högre än Malmös. Uppgift för 2023 saknas för Stockholm och riket, och rapporteras därmed inte ovan. Uppgifter för riket saknas även före 2016.

Nationella indikatorer

Kostnader	Malmö stad 2021	Malmö stad 2022	Riket totalt 2021	Riket totalt 2022
Kostnader totalt (tkr)	2 719 828	2 780 638	67 428 778	67 196 809
- varav personal (tkr)	1 949 560	1 989 221	48 206 624	48 819 180
Kostnader per inskrivet barn (kr)	171 500	177 000	165 400	171 800
- varav lokaler och inventarier (kr)	33 100	33 600	25 100	26 500
- varav personal (kr)	122 900	126 600	118 200	121 200

Källa: Skolverket och SCB.

Tabell 1: Totala kostnader och kostnader per inskrivet barn för kommunal förskola. Personalkostnaden i Malmö stad utgjorde 2022 71,5 procent av den totala kostnaden för förskolan. Detta är något lägre än riket, där motsvarande siffra var 72,7 procent. 2021 utgjorde personalkostnaden 71,7 procent av den totala kostnaden för Malmö stad, vilket var i nivå med riket där motsvarande siffra var 71,5 procent. Malmö stad har en högre kostnad per inskrivet barn, detta gäller kostnad totalt, för lokaler och inventarier så väl som för personal.

Barnen och barngrupperna

Kvaliteten i förskolans utbildning avgörs i de pedagogiska relationerna och mötena mellan barn, personal och ledning. Därmed blir kvalitetsaspekter som rör just barnen, den pedagogiska personalen och förskolans ledning särskilt betydelsefulla. I det här avsnittet redovisas nyckeltal som beskriver barnen, barngrupperna och fördelningen av personal i relation till barnen.

Vad som kan anses vara en lämplig barngruppsstorlek påverkas av en rad faktorer, såsom barnens ålder, barngruppernas sammansättning, personaltäthet, personalens kompetens och förskolans inne- och utemiljön.⁵ Barngrupperna för de allra yngsta barnen är generellt sett mindre än för de äldre barnen.

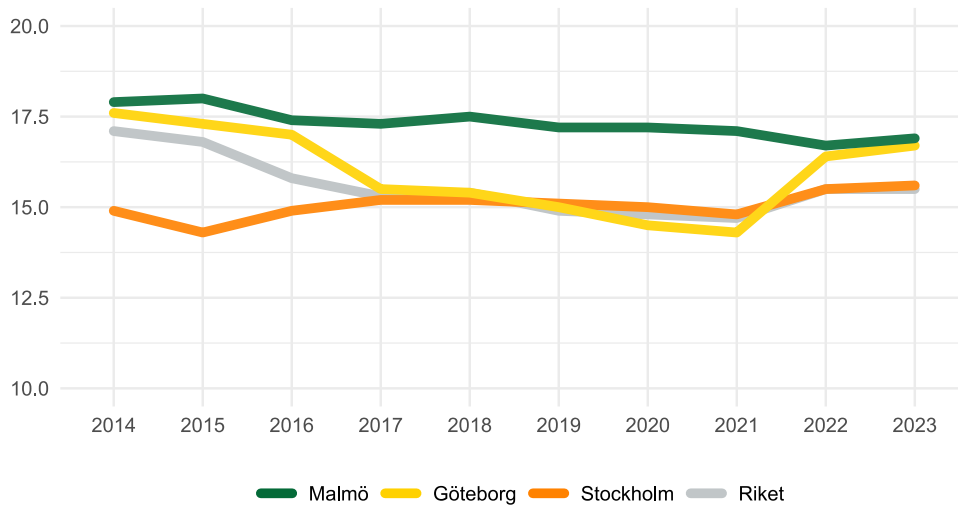
Att dela in barn i mindre grupper under delar av dagen är en del av den pedagogiska planeringen och en viktig strategi för att undervisningen ska möta barnens behov. Antalet barn, barngruppens sammansättning, personaltätheten och förskolans lokaler och utemiljö är förutsättningar som påverkar förskolans möjligheter. Forskning visar att god personaltäthet och möjligheten att under delar av dagen organisera arbetet i mindre barngrupper har störst betydelse för de yngsta barnen och för barn som kommer från socioekonomiskt utsatta förhållanden.

Genomsnittlig daglig beläggning och genomsnittlig vistelsetid ger en bild av hur många barn som faktiskt är på plats i förskolan och hur länge de är där. På förskolor där barnen är lång tid i förskolan kan bemanningen i arbetslagen vara en utmaning. Det omvända kan också vara en utmaning, det vill säga att det finns barn som inte är tillräckligt mycket i förskolan.

Sist i detta avsnitt redovisas de indikatorer inom det nationella kvalitetssystemet ⁶ som berör förskolans förutsättningar gällande barnen.

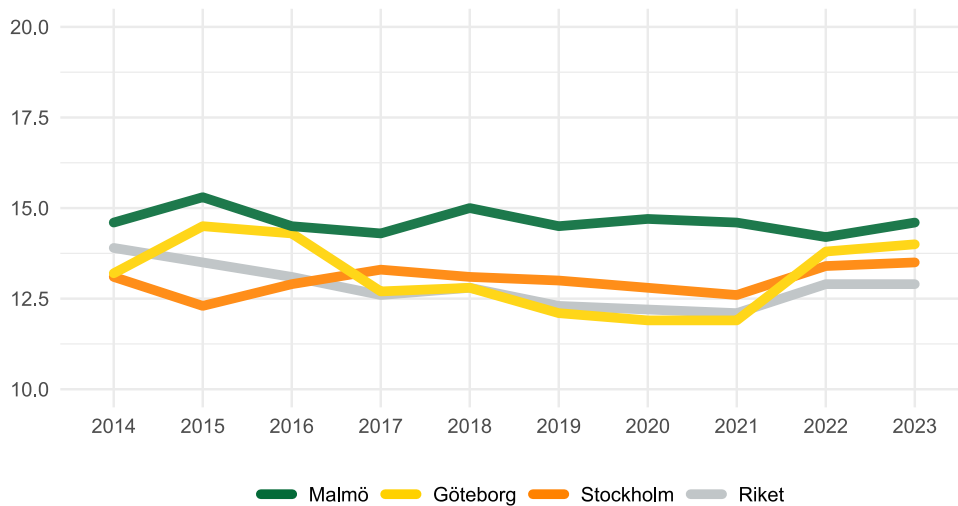
⁵ Skolverket införde 2016 riktmärken för barngruppernas storlek. Riktmärkena berör fråga om lämplig barngruppsstorlek. För barn mellan 1 och 3 år är riktmärket en gruppstorlek på 6 till 12 barn. För barn mellan 4 och 5 år är riktmärket gruppstorlek på 9 till 15 barn. I den forskning som ligger till grund för riktmärkena konstaterades dock att det inte finns någon optimal gruppstorlek, utan vad som är en lämplig sammansättning och storlek för en grupp kan vara mindre lämpligt för en annan. Hur barngrupperna bör organiseras avgörs snarare av komplexa samband mellan olika faktorer såsom personalens utbildning och kompetens, lokalers och utemiljöers utformning. Hänsyn behöver också tas till behoven i barngrupperna, till exempel vilka behov av särskilt stöd som finns bland barnen.

⁶ Skolverket ansvarar för att presentera det nationella kvalitetssystemet och tar med hjälp av SCB fram indikatorerna inför de nationella kvalitetsdialog som erbjuds alla huvudmän sedan 2022.

Källa: Skolverket och SCB

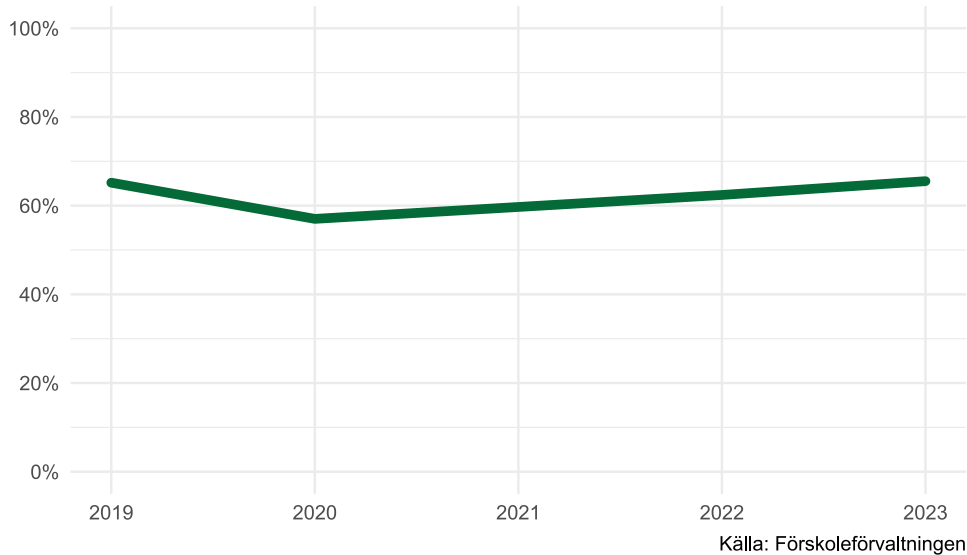
Figur 5: Barngruppernas storlek, kommunala förskolor (genomsnittligt antal barn). Mellan 2021 och 2022 minskade barngruppernas storlek i Malmö, från 17,1 till 16,7. Under 2023 har barngruppsstorleken ökat till 16,9. Den ökning som skedde i riket, Stockholm och framför allt Göteborg mellan 2021 och 2022 har i år stannat av. I Göteborg, Stockholm har barngruppernas storlek ökat marginellt mellan 2022 och 2023, rikets genomsnittliga barngruppsstorlek är densamma.

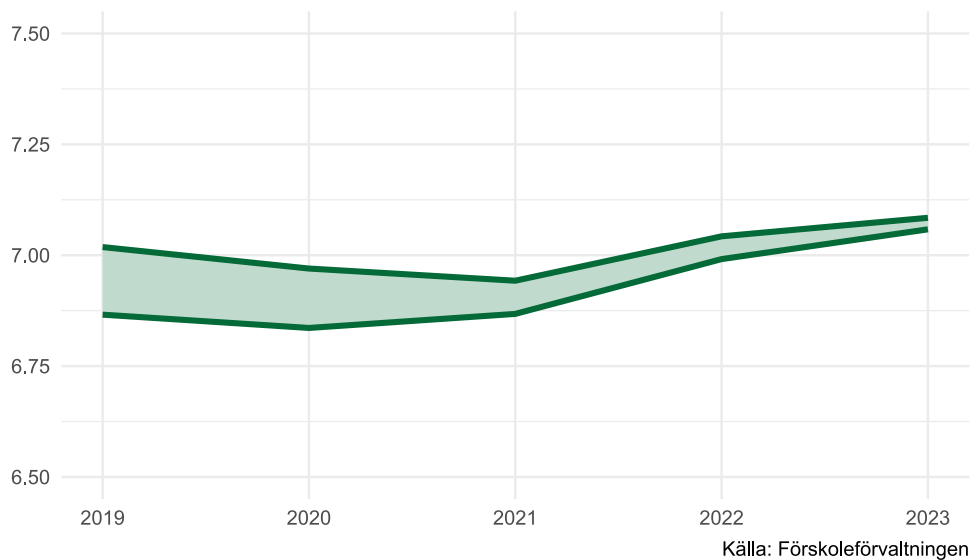
Källa: Skolverket och SCB

Figur 6: Barngruppernas storlek för yngre barn, kommunala förskolor (genomsnittligt antal barn). Det genomsnittliga antalet barn per grupp med enbart yngre barn ökade i Malmö från 14,2 till 14,6 mellan 2022 och 2023 och är nu i nivå med genomsnittet 2021. Den ökning som skedde i riket, Stockholm och framför allt Göteborg mellan 2021 och 2022 har i år saktat ned. I Göteborg,

Stockholm har barngruppernas storlek ökat marginellt mellan 2022 och 2023, rikets genomsnittliga barngruppsstorlek är densamma.

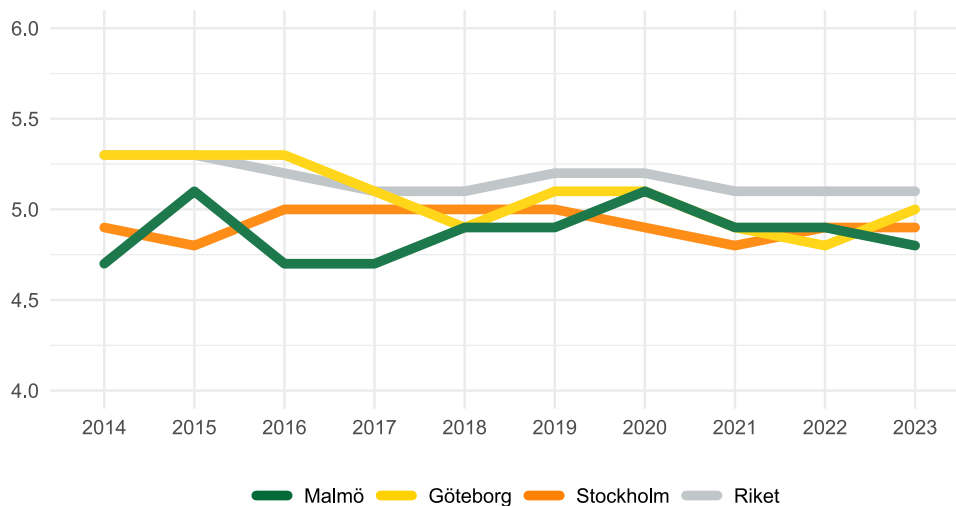

Figur 7: Genomsnittlig daglig beläggning (%): Beläggning är definierat som antal närvarande barn delat på antal placerade barn. Mellan 2019 och 2020 minskade den genomsnittliga dagliga beläggningen från 65 procent till 57 procent, troligtvis en konsekvens av coronapandemin. Sedan dess har den genomsnittliga dagliga beläggningen succesivt ökat varje år och för 2023 låg den 66 procent.

Figur 8: Genomsnittlig vistelsetid, timmar per dag. Genomsnittlig vistelsetid visar i timmar hur länge barnen i Malmö i genomsnitt vistas på förskolan per dag. Diagrammet visar vistelsetid dels inklusive automatiska utcheckningar (övre linje), dels exklusive automatiska utcheckningar (undre linje), samt spannet mellan dessa

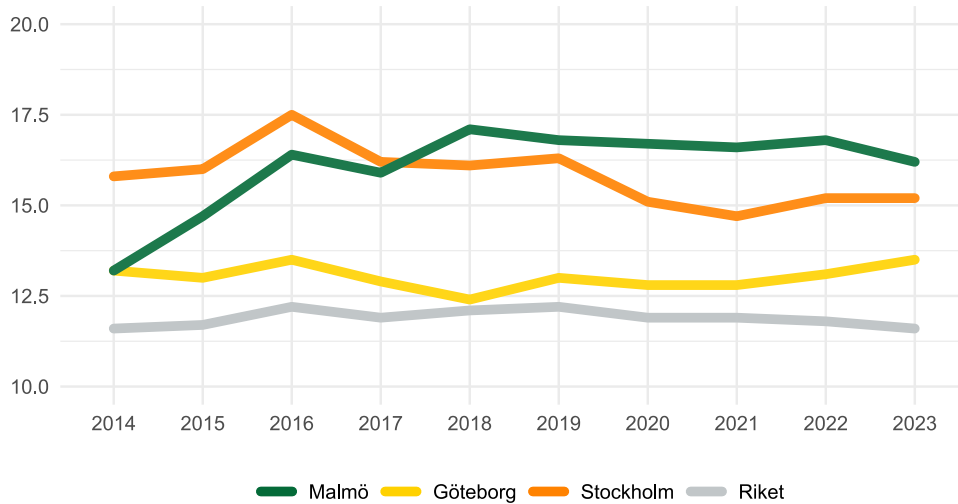
två uppgifter.⁷ Den genomsnittliga vistelsetiden har även ökat sedan 2021, barnen går nu i snitt 7,1 timmar jämfört med 2021 då de gick i snitt 6,9 timmar.

Källa: Skolverket och SCB

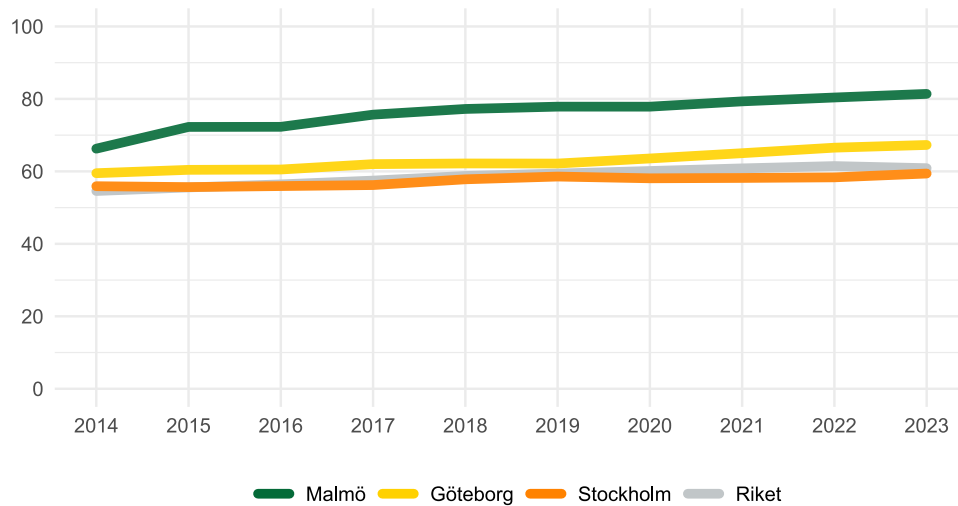
Figur 9: Antal barn per heltidstjänst, kommunala förskolor. Antalet barn per heltidstjänst har sedan 2020 i Malmö minskat från 5,1 till 4,8. I riket och Stockholm har antal barn per heltidstjänst varit oförändrat mellan 2022 och 2023, och ligger fortfarande på 5,1 respektive 4,9. I Göteborg har en ökning skett mellan 2022 och 2023, från 4,8 till 5,0 barn.

⁷ När barnen kommer till förskolan “checkas” de in av personalen i närvarosystemet och när de lämnar förskolan “checkas” de ut. Om ett barn inte checkas ut manuellt när det lämnar förskolan sker en så kallad automatisk utcheckning klockan 18.30. Detta innebär att uppgifterna om vistelsetid blir mer osäkra om det förekommer många automatiska utcheckningar. Därför redovisas vistelsetider både inklusive och exklusive automatiska utcheckningar. Skillnaden i vistelsetid mellan inklusive automatiska utcheckningar och exklusive automatiska utcheckningar har minskat under perioden 2020–2023. Detta innebär att uppgifterna är säkrare nu än de varit tidigare.

Källa: Skolverket och SCB

Figur 10: Antal barn per heltidstjänst med förskollärexamen, kommunala förskolor. Mellan 2022 och 2023 har antal barn per förskollärare minskat i Malmö, från 16,8 till 16,2 barn. Detta är det lägsta antal barn per förskollärare sedan 2017 då det i genomsnitt fanns 15,9 barn per förskollärare. Skillnaden mellan Malmö och de andra två storstäderna har minskat, men Malmö har fortsatt flest antal barn per förskollärare. I Stockholm har ingen förändring skett mellan åren, och antal barn per förskollärare är fortsatt 15,2. I Göteborg har en viss ökning skett, från 13,1 till 13,5. I riket har antal barn per förskollärare minskat, från 11,8 till 11,6.

Källa: Skolverket, SCB och Förskoleförvaltningen

Figur 11: Genomsnittligt antal barn per förskola, kommunala förskolor. Under perioden 2014–2023 har det genomsnittliga antalet barn per förskola ökat med cirka 23 procent i Malmö och har även legat över de övriga storstäderna och genomsnittet i riket. 2023 var det genomsnittliga antalet barn per förskola 81 i Malmö, 67 i Göteborg, 59 i Stockholm och 61 i riket.

Nationella indikatorer

Barn	Malmö stad 2022	Malmö stad 2023	Riket totalt 2022	Riket totalt 2023
Antal barn inskrivna i förskolan	15 634	15 731	400 176	393 424
Andel (%) barn i åldern 1–5 år som går i förskola i kommunen	70	71	68	68
Antal barn per pedagogisk personal	4,9	4,8	5,1	5,1

Källa: Skolverket och SCB.

Tabell 2: Antal barn, andel inskrivna barn samt personaltäthet för kommunal förskola. Andel inskrivna barn i kommunal förskola i Malmö är något högre än riket och har ökat en procentenhet sedan 2021. Malmö har dock en lägre andel inskrivna barn i både kommunal och fristående förskola jämfört med riket, 2023 var andelen 85 procent. Detta är dock en ökning från 2022 då andelen var 84 procent. Motsvarande siffra i riket var 2023 87 procent och var 2022 86 procent.

Den pedagogiska personalen

Personalens utbildning och kompetensnivå är avgörande för att förskolorna ska kunna tillhandahålla en likvärdig utbildning av god kvalitet där skollagen och förskolans läroplan omsätts i det praktiska arbetet med barnen.

Nyckeltalen som redovisas i det här avsnittet beskriver olika strukturella förutsättningar som rör den pedagogiska personalen.

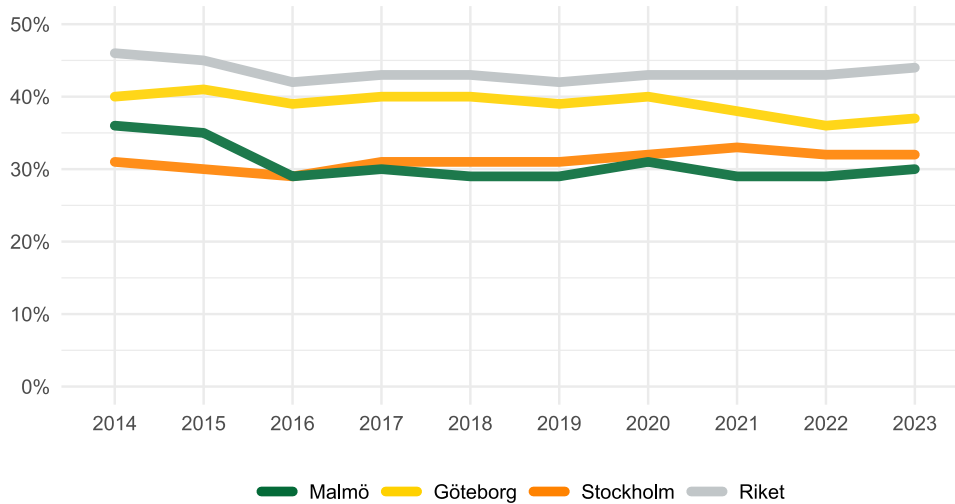
Tidigare uppföljningar visar hur tillgång till förskollärare och utbildade barnskötare påverkar barns möjligheter till utveckling och lärande. Även samspelet mellan förskollärare och arbetslag är centralt. Forskning visar att tillgången till förskollärare med hög kompetens är särskilt betydelsefull där behovet av olika typer av kompensatoriska insatser och stöd för barnens utveckling och lärande är stort.⁸

Utöver personalens utbildning, kompetensnivån i arbetslagen och arbetslagens gemensamma utveckling finns andra strukturella faktorer, såsom arbetsmiljön och personalfrånvaron, som både var för sig och tillsammans påverkar förskolornas möjligheter att tillgodose barnens rätt till en god omsorg, utveckling och lärande. Att det finns kontinuitet inom personalgrupperna är en förutsättning för att pedagogiska relationerna mellan barn och vuxna ska kunna etableras och upprätthållas.

Sist i detta avsnitt redovisas de indikatorer inom det nationella kvalitetssystemet framtaget av skolmyndigheterna⁹ som avser personal.

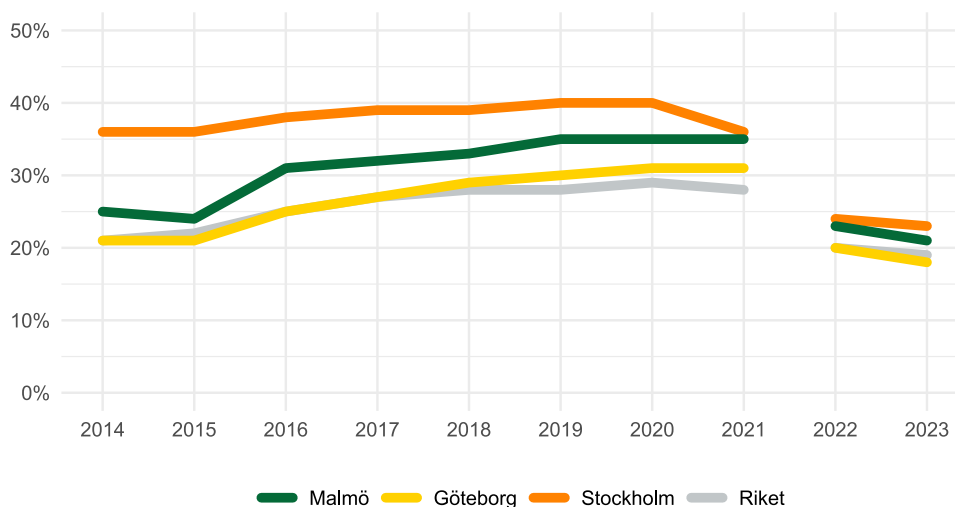
⁸ Se vidare i Förskolan i Sverige - ett kunskaps- och diskussionsunderlag (2022), Förskoleförvaltningens rapport, sid. 19-20.

⁹ Skolverket ansvarar för att presentera det nationella kvalitetssystemet och tar med hjälp av SCB fram indikatorerna inför de nationella kvalitetsdialog som erbjuds alla huvudmän sedan 2022.

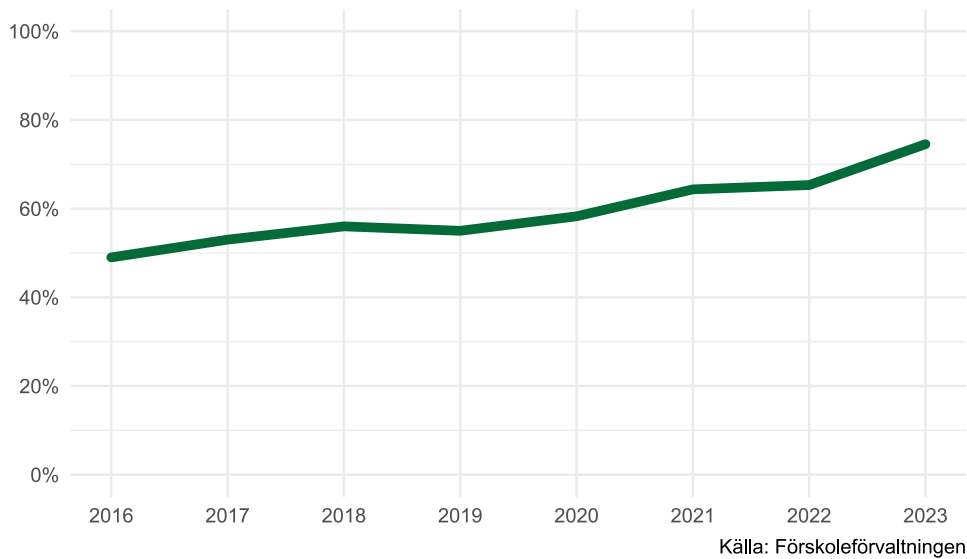
Källa: Skolverket och SCB

Figur 12: Andel heltidstjänster med förskollärarexamen, kommunala förskolor (%). Andel förskollärare av den pedagogiska personalen i Malmö var för 2023 30 procent, en ökning från 2022 då andelen var 29 procent. Även i riket och Göteborg har andelen förskollärare ökat, från 43 till 44 procent respektive 36 till 37 procent. I Stockholm har ingen förändring skett och andelen är fortsatt 32 procent.

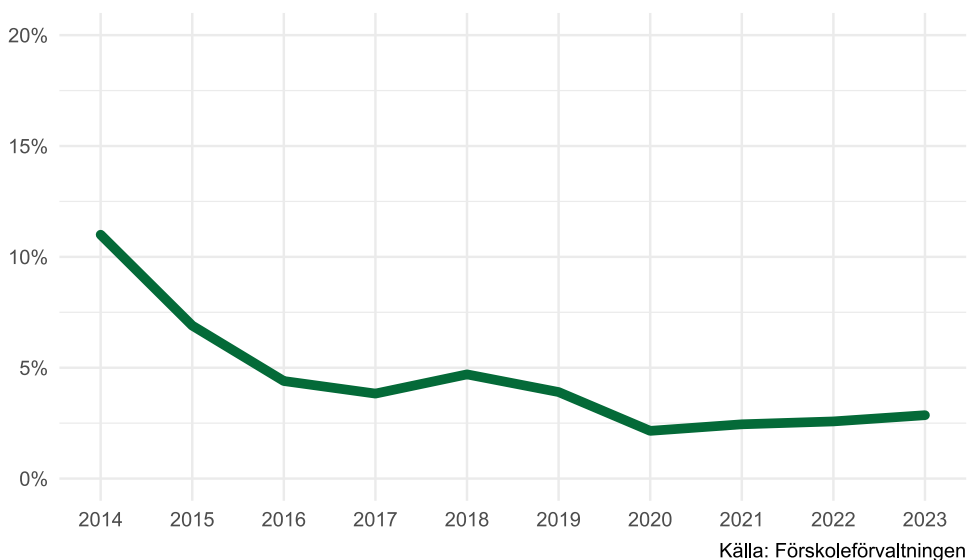

Källa: Skolverket och SCB

Figur 13: Andel heltidstjänster med övrig utbildning (tidigare benämnd "utan utbildning") för arbete med barn, kommunala förskolor (%). Mellan åren 2021 och 2022 har klassificeringen av övrig utbildning förändrats, vilket innebär att fler anställda kategoriseras som personal med viss pedagogisk utbildning i stället för övrig utbildning. Uppgifterna från och med 2022 är därmed inte längre jämförbara med de historiska värdena. Andel pedagogisk personal med övrig utbildning har minskat i storstäderna och riket mellan 2022 och 2023. I Malmö har andelen minskat från 23 procent till 21 procent.

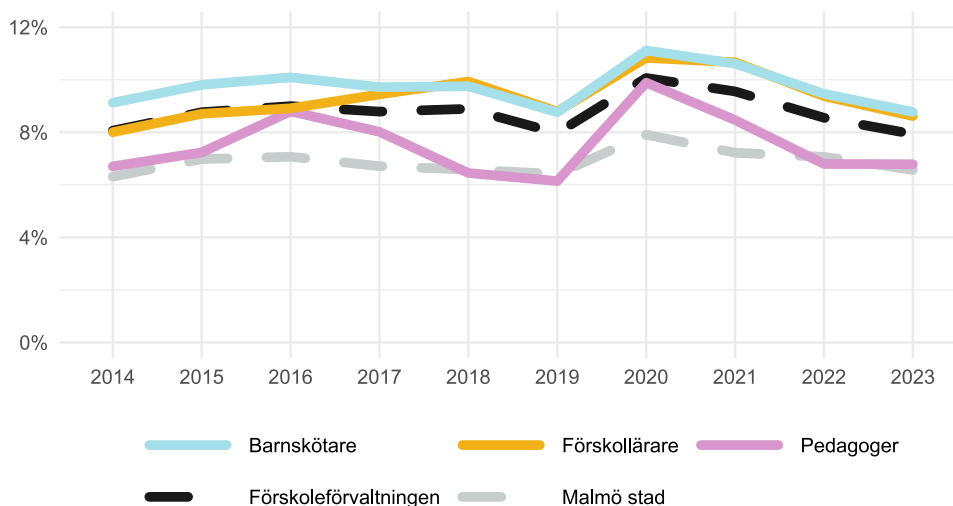
Figur 14: Andel barnskötare med barnskötarutbildning¹⁰ (%): Under perioden 2016–2023 ökade andelen från 49 procent till 75 procent. Mellan 2022 och 2023 ökade andelen motsvarade cirka 9 procentenheter, den största ökningen under mätperioden. Förskolan med lägst andel utbildade barnskötare har sedan 2020 ökat från 0 procent till 25 procent år 2023. Flera förskolor har 100 procent utbildade barnskötare.

Figur 15: Andel timavlönade barnskötare (%). Andelen timavlönade barnskötare avser andelen timavlönade barnskötare närvaro i förhållande till den totala

¹⁰ Andelen barnskötare med barnskötarutbildning avser de barnskötare med minst 1100 gymnasiepoäng inom barnskötarutbildning registrerade hos arbetsgivaren bland förvaltningens barnskötare vid årsavstämning respektive år.

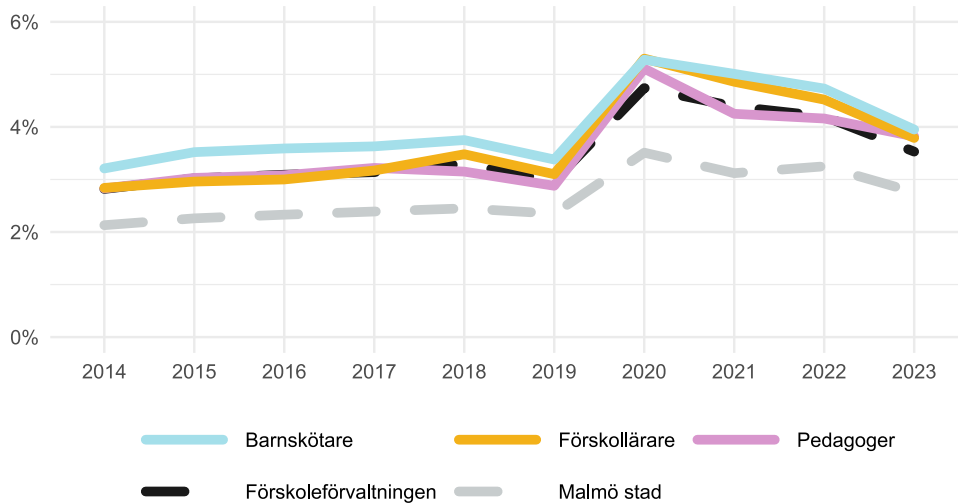
närvaron bland förvaltningens barnskötare under respektive år. Under perioden 2014–2020 minskade andelen från 11 procent till 2,2 procent. Sedan 2020 har andelen ökat till 2,9 procent år 2023. Sedan 2020 har förskolan med högst andel timavlönade barnskötare ökat från 10,6 procent till 18,4 procent år 2023.

Källa: Förskoleförvaltningen

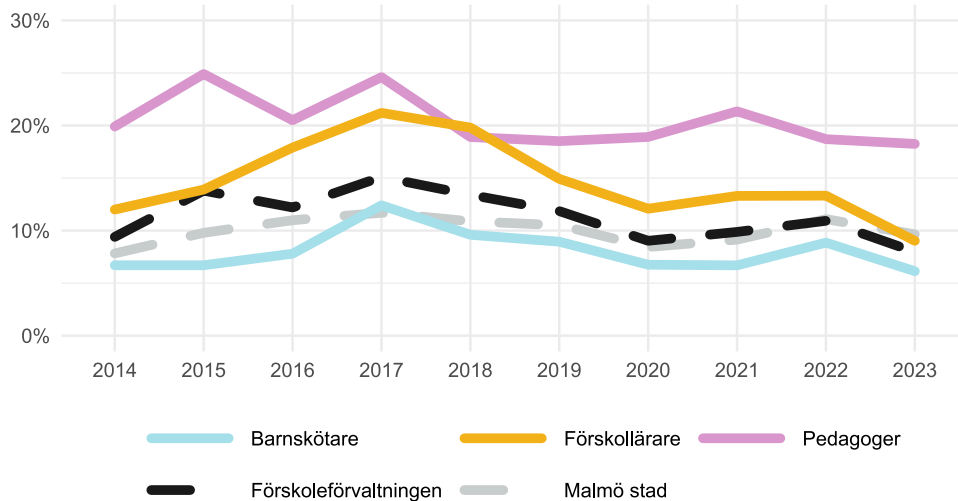
Figur 16: Sjukfrånvaro¹¹ (%): Sjukfrånvaron avser andelen sjukfrånvaro inom respektive organisation och yrkeskategori under respektive år. Under perioden 2014 till 2019 varierade den totala sjukfrånvaron något. Under 2020 sågs en ökning i samband med coronapandemin. Sedan 2020 har sjukfrånvaron minskat varje år för samtliga yrkesgrupper, förvaltningen i stort och Malmö stad. Under 2023 hade förskollärare och barnskötare fortsatt den högsta sjukfrånvaron av de jämförda grupperna, 8,6 respektive 8,8 procent. Genomsnittet för Malmö stad var 2023 6,6 procent.

¹¹ Från och med 2022 beräknas sjukfrånvaro mellan januari och november.

Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 17: Korttidssjukfrånvaro (%). Korttidssjukfrånvaro avser andel sjukfrånvaro för sjukdag 1–14 inom respektive organisation och yrkeskategori under respektive år. Korttidssjukfrånvaron var relativt stabil under perioden 2014–2019, men såg en ökning under 2020 i samband med coronapandemin. Sedan 2020 har korttidssjukfrånvaron för samtliga jämförda yrkesgrupper minskat, men är fortsatt högre än innan 2020. Genomsnittet i Malmö stad har minskat mellan 2022 och 2023 och ligger fortsatt lägre än sjukfrånvaron för förvaltningen.

Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 18: Personalomsättning (%). Personalomsättning i procent visar antalet tillsvidareanställda personal som slutat i förhållande till medelantalet

tillsvidareanställda under respektive år.¹² Mellan 2022 och 2023 har personalomsättningen minskat för samtliga redovisade grupper. Den största minskningen har skett för förskollärare, från 13,3 procent till 9 procent.

¹² För omsättningen inom förvaltning omfattas endast personal som avslutat sin anställning i förskoleförvaltningen. Personal som byter yrkeskategori eller som byter anställning inom förvaltningen räknas inte in och utgör därmed inte heller en del av personalomsättningen.

Nationella indikatorer

Personal	Malmö stad 2022	Malmö stad 2023	Riket totalt 2022	Riket totalt 2023
Personal totalt	3219	3256	79 131	77 459
- varav (%) förskollärare med förskolläraryxamen	29	30	43	44
- varav (%) med gymnasial utbildning för arbete med barn	12	12	17	16
- varav (%) med pedagogisk högskoleutbildning	32	33	45	46
- varav (%) med viss pedagogisk utbildning	33	34	18	19
- varav (%) med övrig utbildning	23	21	20	19

Källa: Skolverket och SCB.

Tabell 3: Antal heltidstjänster¹³ och andel personal per utbildningskategori för kommunal förskola. Malmö har under 2022 och 2023 haft en lägre andel förskollärare, personal med gymnasial utbildning för arbete med barn samt personal med pedagogisk högskoleutbildning än riket, men en högre andel personal med viss pedagogisk utbildning och övrig utbildning än riket.

¹³ Antal personal beräknas som antal anställda som arbetare med barn omräknat till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden.

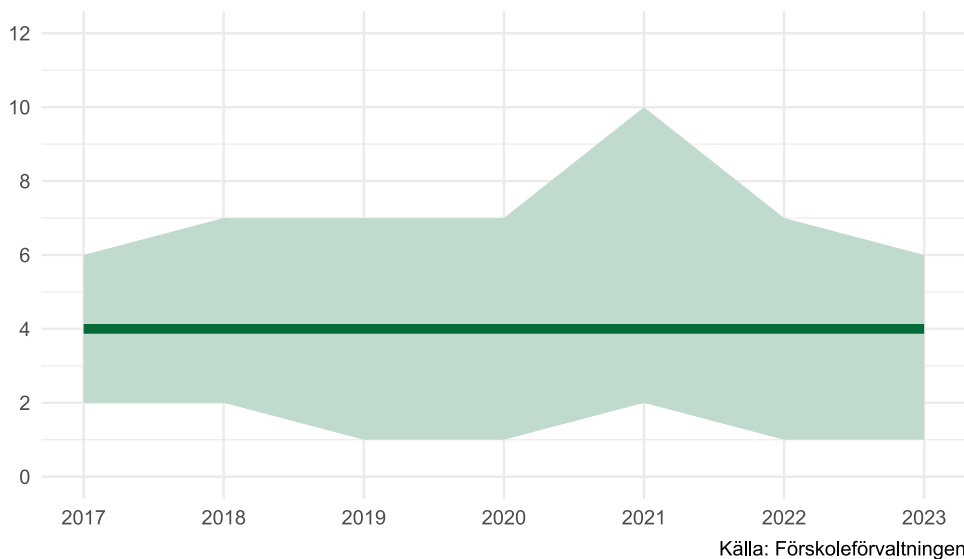
Rektorer och det nära ledningsstödet

Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn beslutar om enhetens inre organisation och ansvarar för att kompensatoriskt fördela tillgängliga resurser på varje förskola så att alla barns rätt till ledning, stimulans, stöd och särskilt stöd tillgodoses. Därför är det särskilt viktigt för huvudmannen se till att rektors förutsättningar är sådana att detta ansvar för barnen och kvaliteten i det pedagogiska arbetet kan säkras.

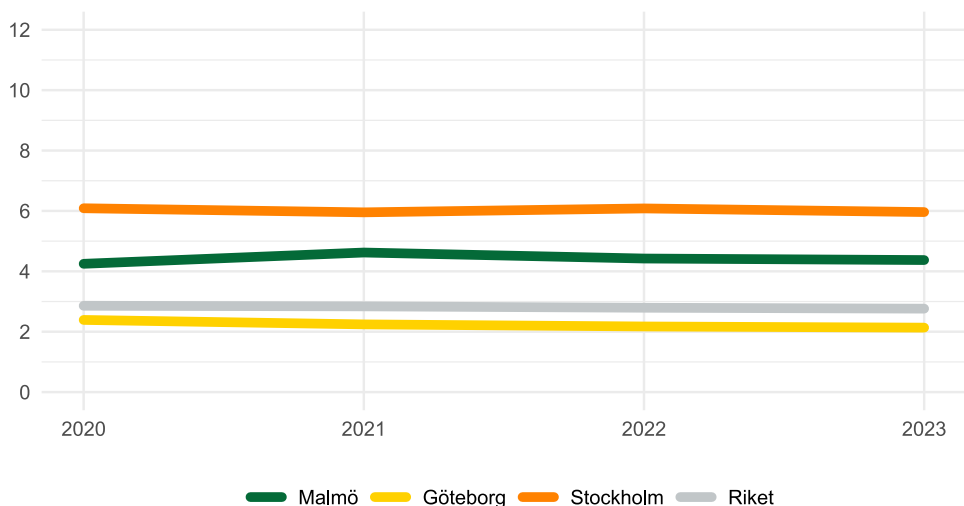
I Malmö stad finns en ledningsorganisation där rektor har helhetsansvaret för utvecklingen på varje förskola inom sitt förskoleområde. I rektors ledningsgrupp ingår nära ledningsfunktioner i form av biträdande rektorer och förste förskollärare som har uppdrag att bistå rektor i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla förskolornas utbildning.

Rektor är närmaste chef för biträdande rektorer och förste förskollärare. I förhållande till medarbetarna har biträdande rektor ett medarbetaransvar som bland annat inkluderar ansvar för medarbetarsamtal, lönesamtal, och upprättande av individuell kompetensutvecklingsplan. Ledningsorganisationen i Malmö stad skiljer sig jämfört med övriga storstäder som inte har samma nära ledningsstöd till rektor. Här är rektor oftast direkt ansvarig för samtliga medarbetare inom sitt rektorsområde.

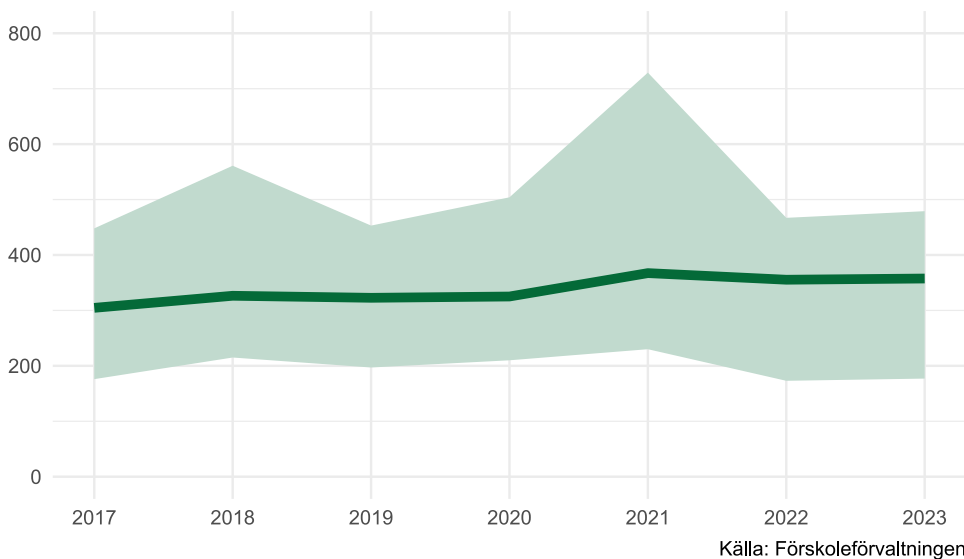
I det här avsnittet redovisas nyckeltal som på olika sätt bidrar till att nyansera bilden av rektorernas och det lokala ledningsstödet förutsättningar att ta ansvar för utvecklingen av förskolans utbildning på enhetsnivå.

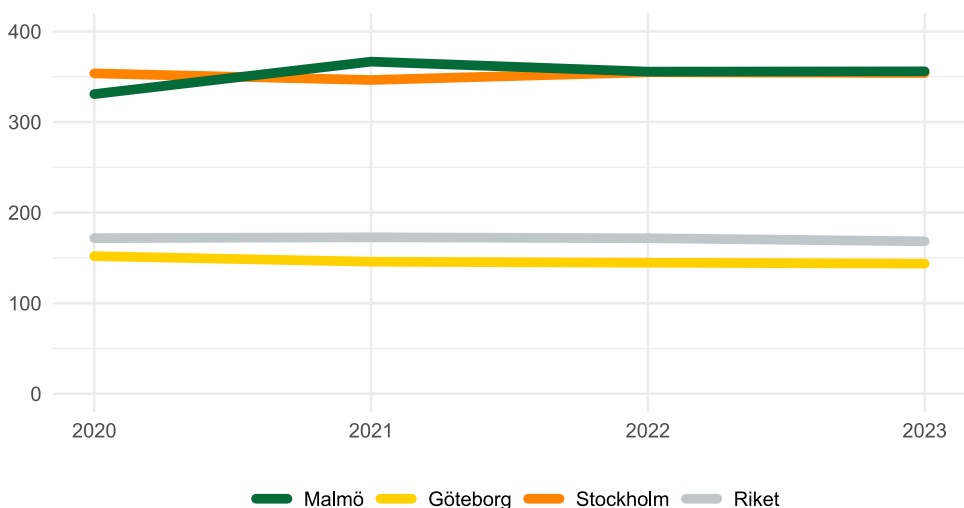
Figur 19. Antal förskolor per rektor, kommunala förskolor i Malmö. Figuren visar typvärde (det vill säga det vanligast förekommande antal förskolor per rektor), samt spannet mellan högsta och lägsta antal förskolor per rektor. Detta inkluderar inte öppna förskolor eller pedagogisk omsorg. Det vanligaste antalet förskolor som en rektor ansvarar för i Malmö har under hela mätperioden varit 4 förskolor. Det minsta antalet har under samma period varit 1 eller 2 förskolor. Det högsta antalet förskolor uppgick 2021 till 10 förskolor, men har minskat till 6 förskolor under 2023.

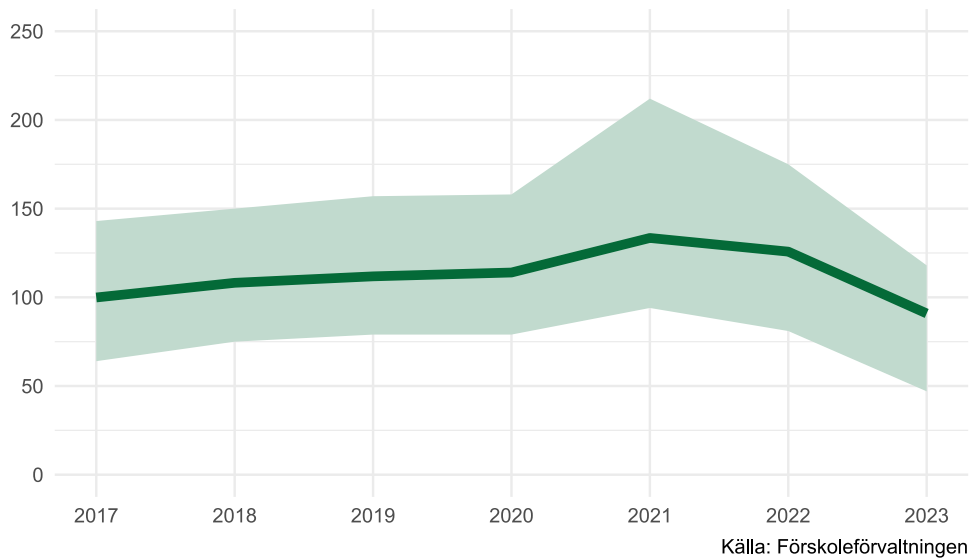
Figur 20. Genomsnittligt antal kommunala förskolor per rektor, jämförelse med storstäderna och riket. 2023 hade en rektor i Malmö i genomsnitt ansvar för 4,4 förskolor. Detta är högre än Göteborg och riket, där en rektor i genomsnitt ansvarar för 2,1 respektive 2,8 förskolor. I Stockholm har en rektor i genomsnitt ansvar för 6 förskolor. Genomsnittligt antal förskolor per rektor har varit relativt stabilt för de redovisade åren.

Figur 21. Genomsnittligt antal barn per rektor, kommunala förskolor i Malmö. Figuren visar medelvärde (det vill säga genomsnittligt antal barn per rektor), samt spannet mellan högsta och lägsta antal barn per rektor. Detta inkluderar inte öppna förskolor eller familjedaghem. 2023 ansvarade en rektor för i genomsnitt cirka 358 barn. Det är en ökning med 17 procent från 2017, då det genomsnittliga antalet barn per rektor var cirka 305 barn. Skillnaden mellan antal barn per rektor skiljer sig åt, under 2023 hade rektorn med ansvar för lägst antal barn ansvar för 177 barn medan rektorn med ansvar för högst antal barn ansvar för 479 barn.

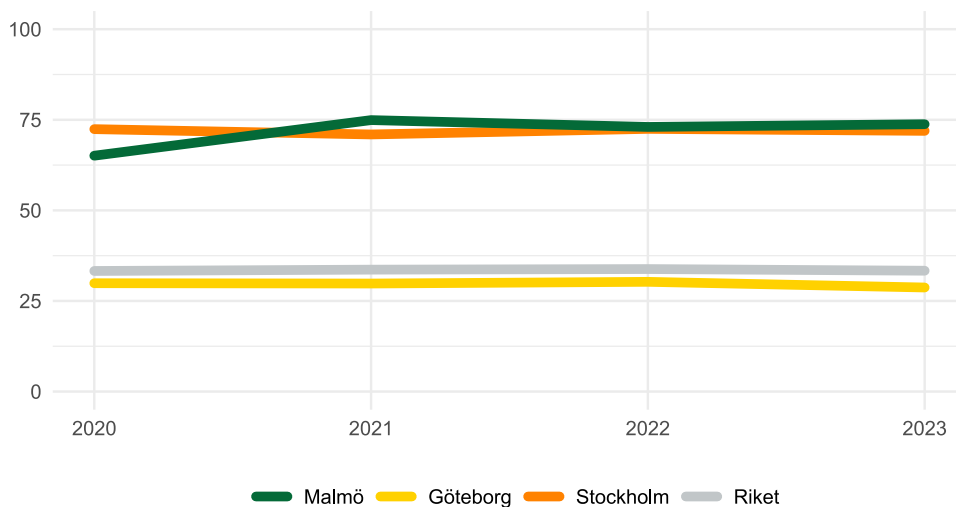
Figur 22. Genomsnittlig antal barn i kommunal förskola per rektor, jämförelse med storstäderna och riket. Beräknas utifrån officiell statistik. Vissa skillnader mot statistik hämtat internt kan förekomma på grund av avrundningar i rapporterad statistik. Det genomsnittliga antalet barn per rektor i Malmö var 2023 356 barn. Motsvarande siffra är i Stockholm 354 barn, Göteborg 144 och riket 168.

Figur 23. Genomsnittligt antal personal per rektor, kommunala förskolor.¹⁴

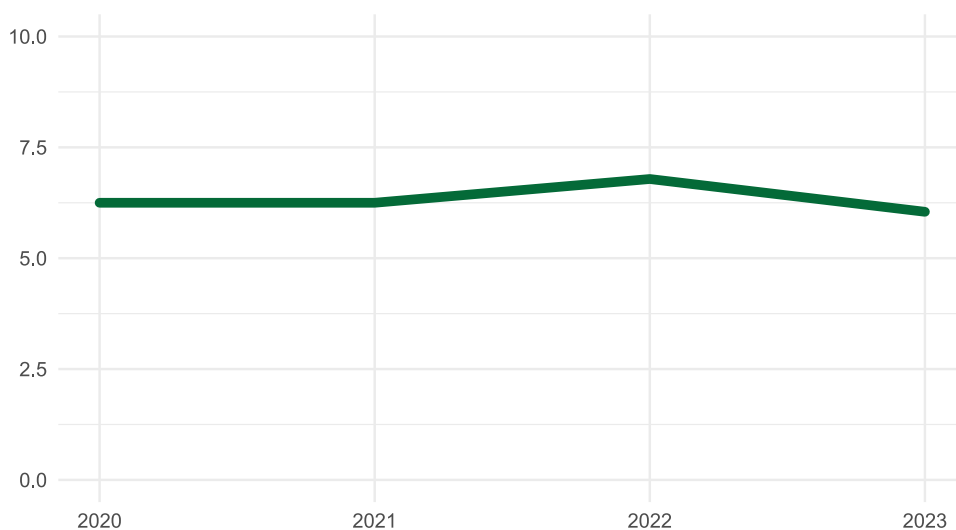
Figuren visar medelvärde (det vill säga genomsnittligt antal personal per rektor), samt spannet mellan högsta och lägsta antal personal per rektor. Det genomsnittliga antalet personal per rektor ökade med 33 procent mellan 2017 och 2021, från cirka 100 personal i genomsnitt till 133 personal per rektor. Sedan 2021 har det genomsnittliga antalet personal per rektor minskat. Mellan 2022 och 2023 minskade det genomsnittliga antalet personal per rektor från 126 till 91.

¹⁴ Inkluderar alla anställda (alla personer räknas in oavsett sysselsättningsgrad, dvs uppgifterna är ej omräknade till heltidstjänster), men inkluderar inte familjedaghem eller öppna förskolor. Personer kan räknas med flera gånger om de är anställda hos flera rektorer.

Källa: Skolverket, SCB och Förskoleförvaltningen

Figur 24. Genomsnittlig antal personal i kommunal förskola per rektor, jämförelse med storstäderna och riket¹⁵. Det genomsnittliga antalet personal per rektor var 74 i Malmö för 2023. Stockholm har ett liknande genomsnitt, 72 personal per rektor. Göteborg och rikets genomsnitt är lägre, på 29 respektive 33 antal personal per rektor.

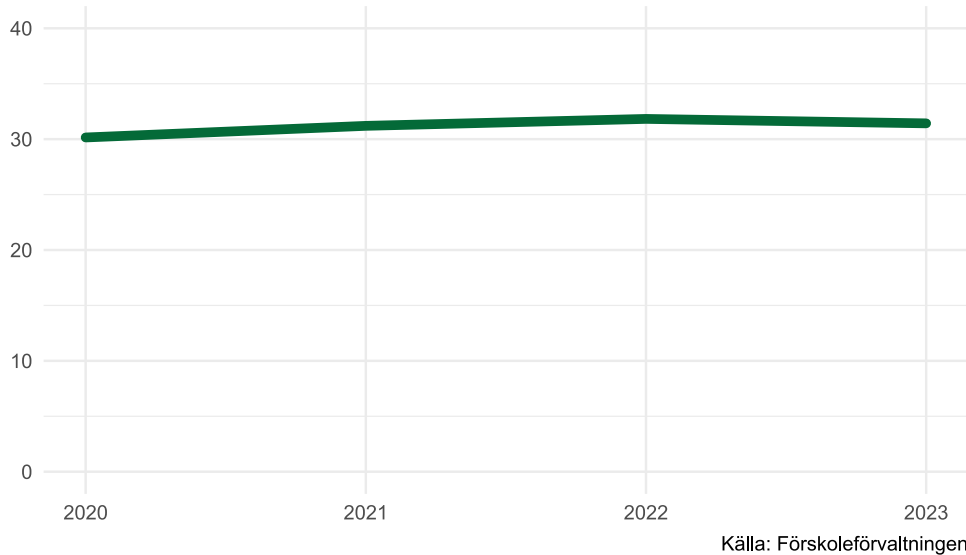
Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 25. Genomsnittligt antal nära ledningspersonal (biträdande rektor och förste förskollärare) per rektor¹⁶. 2020 och 2021 har det genomsnittliga antalet

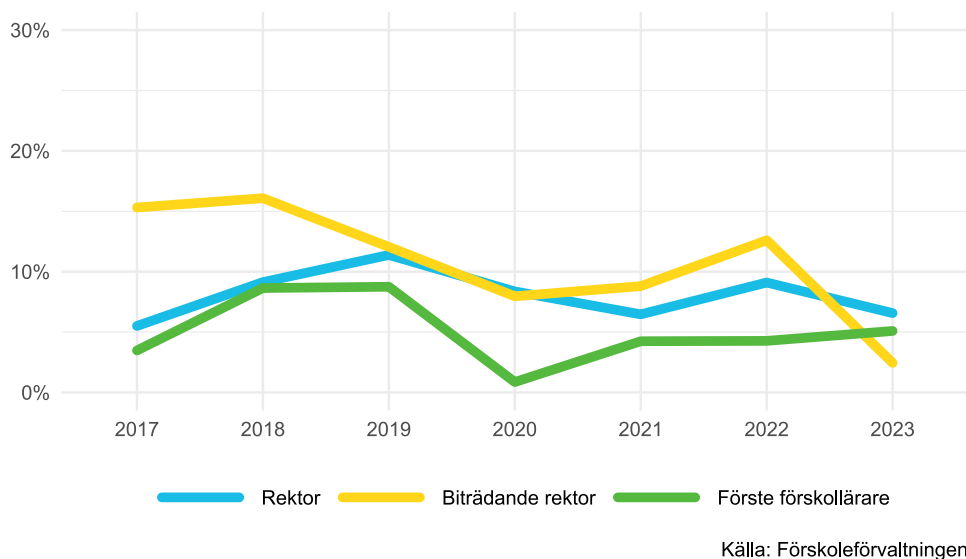
¹⁵ Detta är baserat på antal anställda som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal) omräknat till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden (dvs ej antal anställda).

¹⁶ Detta är baserat på antal anställda, dvs inte omräknad till heltidstjänster.

nära ledning per rektor varit 6,2 personer. 2022 ökade detta till 6,8 personer, men under 2023 minskade antalet nära ledare 6 personer per rektor.

Figur 26. Genomsnittligt antal personal per biträdande rektor¹⁷. Mellan 2020 och 2022 ökade antal personal per biträdande rektor något, från 30 till 31,8 personal. Mellan 2022 och 2023 har antalet sjunkit till 31,4.

Figur 27. Personalomsättning rektor, biträdande rektor och förste förskollärare. Visar omsättningen inom ledningsgruppen. Mellan 2021 och 2022 ökade omsättningen för både rektorer och biträdande rektorer, men har mellan

¹⁷ Detta är baserat på antal anställda, dvs inte omräknad till heltidstjänster, och omfattar alla direkt underställda biträdande rektor oavsett yrkeskategori.

2022 och 2023 minskat. För rektorer från 9,1 procent till 6,6 procent, och för biträdande rektorer från 12,6 procent till 2,5 procent. För förste förskollärare har omsättningen ökat mellan 2022 och 2023, från 4,2 procent till 5,1 procent.

Tematisk fördjupning – barns närvaro och barngrupper

Förskolans uppdrag är att främja barns utveckling och lärande. Den ska erbjuda en trygg och stimulerande miljö där barnen får möjlighet att utforska, leka och lära tillsammans med andra. Förskolan ska också främja en god hälsa, jämställdhet och inkludering genom barnens sociala, emotionella och språkliga utveckling. Barnens utveckling och lärande kan gynnas av gruppindelningen på förskolan. Möjligheterna för förskolorna att dela in barnen i mindre grupper som del av det pedagogiska arbetet påverkas av barngruppernas storlek och barnens närvaro, men behöver också sättas i relation till andra strukturella förutsättningar som barngruppens sammansättning, personaltäthet, personalens kompetens och förskolans inne- och utemiljöer.

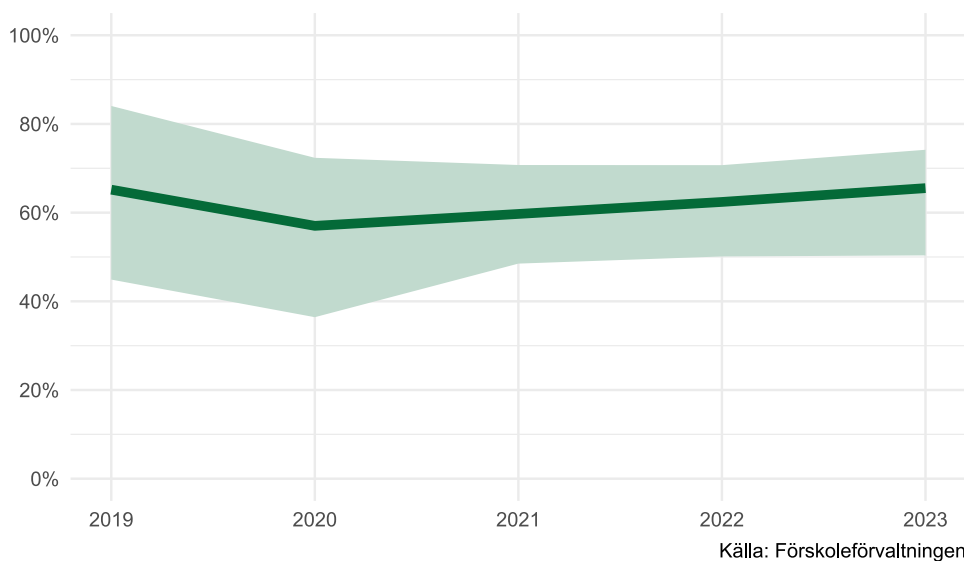
I den här delen av rapporten undersöks hur nyckeltal som beskriver barns närvaro och barngruppernas storlek kan användas för att öka huvudmannens kunskap om hur strukturella förutsättningar påverkar barnens möjligheter till utveckling och lärande. Nyckeltalen presenteras i både i grafer och med hjälp av kartor för att åskådliggöra trender och mönster.

Trender i barns närvaro

Förskoleförvaltningen har i sin uppföljning tillgång till information om genomsnittlig daglig beläggning på förskolorna och även barns vistelsetid. I den här delen undersöks hur nyckeltal som beskriver genomsnittlig daglig beläggning och barns genomsnittliga vistelsetid kan användas för att visa på skillnader mellan förskolor när det gäller barns närvaro.

Skillnader i beläggning

Figur 28 visar, liksom figur 7, utvecklingen på kommunens förskolor av den genomsnittliga dagliga beläggningsgraden. Därtill inkluderas även skillnader för genomsnittlig daglig beläggning på förskolenivå, genom att visa spannet på förskolan med högsta och lägsta beläggningen.

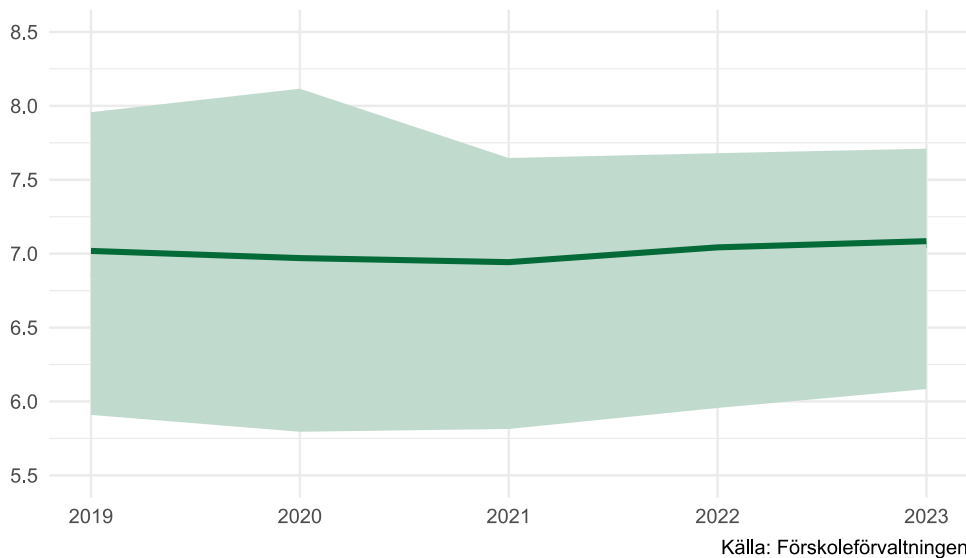
Figur 28: Genomsnittlig daglig beläggning (%): Figuren visar medelvärde samt spannet mellan högsta och lägsta genomsnittlig daglig beläggning på förskolenivå. Beläggning är definierat som antal närvarande barn delat på antal placerade barn. Det finns skillnader mellan kommunens förskolor när det gäller den genomsnittliga dagliga beläggningsgraden. Förskolan med lägst beläggning hade 2023 en genomsnittlig daglig beläggning på 50 procent och förskolan med högst beläggning 2023 hade en genomsnittlig daglig beläggning på 74 procent.

Utifrån barnets perspektiv handlar barns närvaro om barnets möjligheter till lärande och utveckling i samspel med andra barn och pedagoger. Figur 28 indikerar att det finns skillnader mellan förskolorna när det gäller antalet barn som varje dag faktiskt är på plats och tar del av förskolans utbildning.¹⁸

Skillnader i vistelsetid

Hur lång tid som barnen varje dag tar del av förskolans utbildning är en annan aspekt av barns närvaro. Figur 29, liksom figur 8, visar utvecklingen när det gäller genomsnittlig daglig vistelsetid, men inkluderar även skillnader mellan förskolorna. Figur 30 visar hur barnen vistas under dagen på två förskolor (förskolorna med längst respektive kortast genomsnittlig vistelsetid).

¹⁸ Rapporten tar inte hänsyn till anledningar till att varför vissa barn är kortare tid på förskolan än andra. Barn som är mellan 3-6 år har rätt till en plats i förskola 15 timmar per vecka även om vårdnadshavarna inte arbetar, studerar eller är arbetssökande, s.k. allmän förskola..

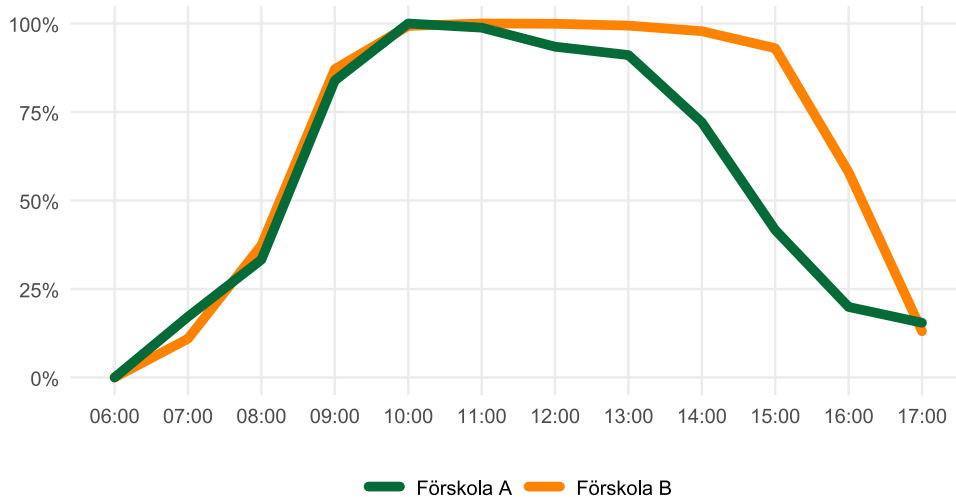
Figur 29: Genomsnittlig vistelsetid, timmar per dag. Genomsnittlig vistelsetid visar i timmar hur länge barnen i Malmö i genomsnitt vistas på förskolan per dag. Diagrammet visar vistelsetid dels inklusive automatiska utcheckningar, dels exklusive automatiska utcheckningar, samt spannet mellan högsta och lägsta genomsnittliga vistelsetiden på förskolenivå. På förskolan med kortast vistelsetid 2023 var barnen i snitt 6,1 timmar per dag. På förskolan med högst vistelsetid var barnen på plats i snitt 7,7 timmar per dag. Det vill säga en skillnad på 1,6 timmar.

Förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att undervisningen ska anpassas för att möta varje barns behov. Barnen på Malmös förskolor har olika förutsättningar och behov av ledning, stimulans och stöd för att kunna ta till sig utbildningen och behöver även olika mycket tid att utveckla förmågor så som kreativitet, ansvarstagande och empati som barnen förväntas ha med sig när de lämnar förskolan.

Undervisningen i förskolan sker genom planerade aktiviteter, men även genom spontant uppkomna aktiviteter under hela barnets dag på förskolan. Lärandet sker i interaktion med andra barn och den pedagogiska personalen. Därmed kan tiden i sig som barnen varje dag får möjlighet att träffa andra barn och ta del av förskolans utbildning vara avgörande, under förutsättning att utbildningen som barnen erbjuds där är av hög kvalitet. Även om skillnaden mellan den förskola som har längst respektive kortast genomsnittliga vistelsetid över tid har minskat framgår det av figur 29 att det finns variationer i hur länge barnen är på plats de dagar de är på förskolan.

När det gäller staden som helhet visar sambandsanalys att förskolor där barnen har förhållandevis kort genomsnittlig vistelsetid har förhållandevis hög

strukturersättning. Detta är en signal att barnen som har större behov av förskoleutbildning inte ta del av utbildning det i samma utsträckning som andra barn.

Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 30: Visar hur barn i genomsnitt vistas under dagen på en förskola med kort genomsnittlig vistelsetid (förskola A) och en förskola med lång genomsnittlig vistelsetid (förskola B).¹⁹

Figur 30 visualiserar på ett annat sätt den skillnad i genomsnittlig vistelsetid som finns mellan förskolan med högst respektive lägst genomsnittlig vistelsetid. På både förskola A och B börjar majoriteten av barnen innan 09.00. I regel är alla de barnen som kommer vara på förskolan under dagen där från och med 10.00. På förskola A börjar barnen gå hem redan vid 13.00 och en stor andel går hem mellan 14.00 och 15.00. På förskola B är däremot det genomsnittliga antalet barn under dagen stabilt fram till 15.00 och majoriteten av barnen går hem mellan 15.00 och 17.00. Förskola A har därmed cirka 3–4 timmar när alla barnen är på plats och förskola B har cirka 5–6 timmar med alla barnen är på plats.

¹⁹ Grafen visar beläggning beräknat som antal barn närvarande vid tidpunkten, delat på högsta antal barn närvarande under dagen. Antal barn avser snittantal barn under dagen för öppna avdelningar på valda avdelningar Avser genomsnittet under perioden 1 januari till 31 december.

Skillnader mellan barngruppernas storlek

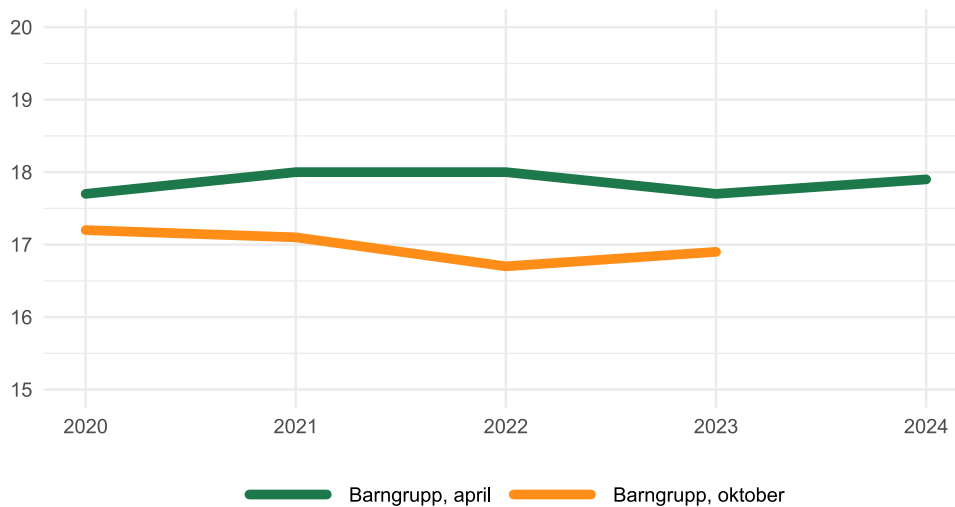
Figurerna som redovisas i den här delen bygger vidare på de uppgifter om barngruppernas storlek som förskoleförvaltningen årligen rapporterar till Skolverket.

Den genomsnittliga barngruppsstorlek som speglas i statistiken från Skolverket (se tidigare avsnitt, figur 5 och 6) utgår från hur barnen är organiserade i förvaltningens placeringssystem. En barngrupp definieras egentligen i sammanhanget som ”den grupp som barnet ingår i större delen av dagen på förskolan”, men det finns begränsningar i hur väl systemet kan spegla den faktiska barngruppsorganisationen under dagen. Till exempel syns inte förskolornas arbete med att organisera barnen i mindre grupper under begränsade delar av dagen. Detta är ett arbete som sker i den dagliga planeringen av undervisningen utifrån behoven i barngrupperna och ska därför ses som en pedagogisk process som påverkas av flera olika strukturella förutsättningar, såsom så som personaltäthet och lokalernas och utemiljöernas fysiska utformning.

Skillnader mellan vår och höst

Den officiella statistiken om genomsnittlig barngruppsstorlek utgår från uppgifter per den 15 oktober varje år. Antalet placerade barn är dock generellt högre på våren, vilket innebär att barngrupperna kan vara större då än på hösten. Skolverket genomförde under våren 2023 en urvalsundersökning där uppgifter om barngruppernas storlek samlades in per den 15 april 2023.²⁰ Malmö stad deltog inte i undersökningen men motsvarande nyckeltal har tagits fram för Malmös kommunala förskolor och redovisas i figur 31.

²⁰ Se SCB:s rapport *Barn och personal i förskola – en urvalsundersökning våren 2023*.

Källa: Förskoleförvaltningen, Skolverket och SCB

Figur 31: Barngruppernas storlek i april och oktober, Malmö stads kommunala förskolor (genomsnittligt antal barn).²¹ Den officiella statistiken för barngruppernas storlek rapporteras 15 oktober varje år och har sedan 2020 legat mellan 16,7 och 17,2 barn. I april är den genomsnittliga barngruppen mellan 0,5 och 1,3 barn större. Mellan 2020 och 2024 har den legat mellan 17,7 och 18 barn per barngrupp. För 2023 var barngruppen i oktober 16,9 jämfört med 17,7 i april.

Som redovisas i figur 31 är barngrupperna på kommunens förskolor större på våren än på hösten. I SCB:s urvalsundersökning konstateras detsamma för riket. Hösten 2022 bestod den genomsnittliga barngruppen i riket av 15,5 barn, och våren 2023 var motsvarande siffra 16,4 barn.

Barngruppernas storlek är ett av flera nyckeltal som beskriver förskolornas organisatoriska förutsättningar att bedriva undervisning. Analyser av förskolornas handlingsutrymme i vardagen och möjligheter att genomföra undervisningsuppdraget behöver dock väga in ytterligare information om förskolornas strukturella förutsättningar, som till exempel personaltäthet och förskollärartäthet. I SCB:s urvalsundersökning framkommer att antal heltidstjänster inte ökar under våren, vilket innebär att personaltätheten därmed är lägre under våren (hösten 2022: 5,1 barn per heltidstjänst, våren 2023: 5,4 barn per heltidstjänst). Sett till antal anställda i förskoleförvaltningens fyra utbildningsområden finns ingen årsvariation där heller, vilket tyder på att

²¹ Den genomsnittliga barngruppsstorleken i oktober bygger på officiell statistik från Skolverket. Den genomsnittliga barngruppsstorleken i april har beräknat endast för användning i denna rapport och har därmed inte genomgått samma kvalitetssäkring som den officiella statistiken.

personaltätheten även på Malmös kommunala förskolor är lägre under våren. För att ytterligare nyansera bilden behöver även information om barnens närvaro vägas in. Det är till exempel relevant att sätta information om barngruppernas storlek i relation till den dagliga beläggningen på förskolan och barnens vistelsetid.

Geografiska skillnader

Med hänsyn till förskolans kompensatoriska uppdrag är det i huvudmannens intresse att veta mer om skillnader mellan förskolorna när det gäller barngruppernas storlek och personaltäthet som i sin tur påverkar förskolornas möjligheter att fungera kompensatoriskt.

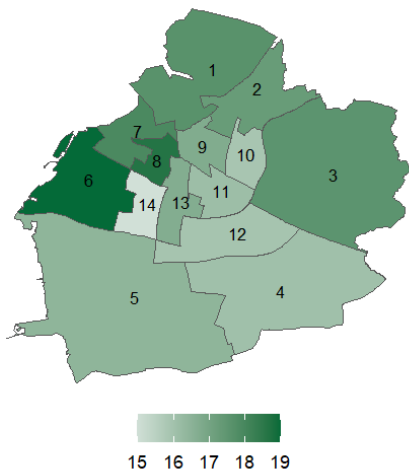
I kartorna i figur 32 till 35 har den genomsnittliga barngruppen, personaltätheten, förskollärartätheten och strukturersättningen i Malmös geografiska statistikområden (GeSO-områden) tagits fram. Personaltätheten ger en signal om hur barnen fördelas i förhållande till den pedagogiska personalen, medan förskollärartätheten riktar fokus mot undervisningsansvaret närmast barnen. Informationen om förskolornas strukturersättning används för att kunna jämföra barnens olika behov av förskola kopplat till barnens socioekonomiska bakgrund.

Stöd i att tolka kartorna

- Figur 32** Mörkare grön färg indikerar större genomsnittlig barngruppsstorlek
- Figur 33** Mörkare grön färg indikerar lägre genomsnittlig personaltäthet (det vill säga högre antal barn per heltidstjänst)
- Figur 34** Mörkare grön färg indikerar lägre genomsnittlig förskollärartäthet (det vill säga högre antal barn per heltidstjänst med förskollärexamen)
- Figur 35** Mörkare grön färg indikerar lägre genomsnittlig strukturersättning

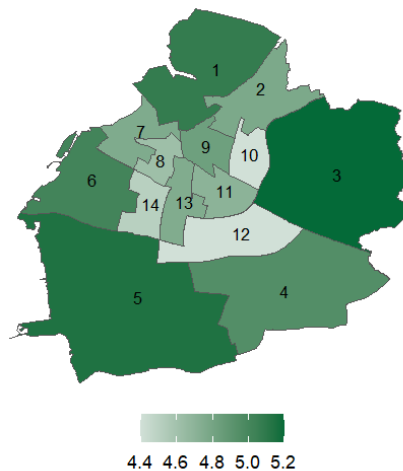
GeSO-områden

- 1: Västra hamnen, Gamla staden m fl
- 2: Kirsebergsstaden, Värnhem, m fl
- 3: Riseberga, Jägersro, m fl
- 4: Oxie Kyrkby, Oxievång m fl
- 5: Bunkeflostrand, Tygelsjö m fl
- 6: Limhamns hamnområde, Elinelund m fl
- 7: Ribersborg, Bellevue m fl
- 8: Lorensborg, Bellevuegården m fl
- 9: Möllevången, Rådmansvången m fl
- 10: Örtagården, Herrgården m fl
- 11: Nydala, Almhög m fl
- 12: Lindängen, Almvik m fl
- 13: Lindeborg, Borgmästaregården m fl
- 14: Hyllievång, Kroksbäck m fl

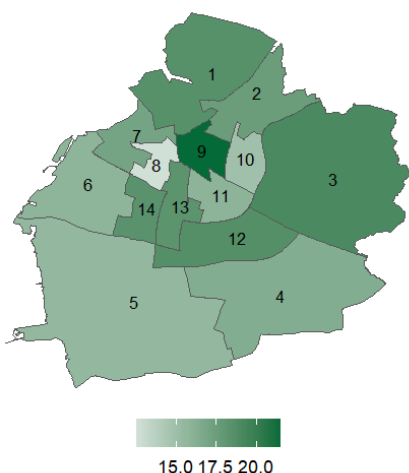
Källa: Förskoleförvaltningen, Skolverket och SCB

Figur 32. Karta över genomsnittlig barngruppsstorlek i Malmö, uppdelat på GeSO-områden, per den 15 oktober 2023.

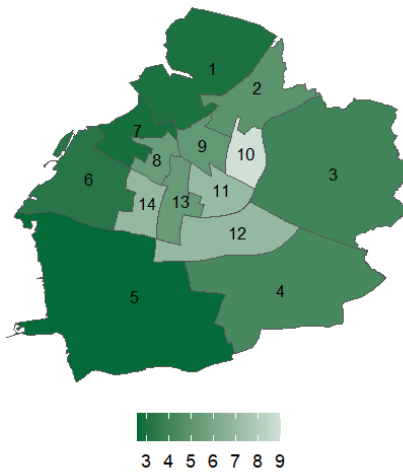
Källa: Förskoleförvaltningen, Skolverket och SCB

Figur 33. Karta över genomsnittlig personaltäthet i Malmö, uppdelat på GeSO-områden, per den 15 oktober 2023.

Källa: Förskoleförvaltningen, Skolverket och SCB

Figur 34. Karta över genomsnittlig förskollärartäthet i Malmö, uppdelat på GeSO-områden, per den 15 oktober 2023.

Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 35. Karta över genomsnittlig strukturersättning (tkr) i Malmö, uppdelat på GeSO-områden, budget 2024.²²

²² Strukturersättningen i budget 2024 utgår från uppgifter om barngruppen per september 2023.

Utifrån figur 32 kan det konstateras att störst genomsnittlig barngrupp finns på förskolorna i Limhamns hamnområde och Elinelund, där det i genomsnitt finns 19 barn per barngrupp. Det kan jämföras med förskolorna i Hyllievång och Kroksbäck där det i snitt gick 15 barn per barngrupp. Det är framför allt i Malmös nordvästra, norra och nordöstra delar som barngrupperna är större än genomsnittet, medan Malmös södra och centrala områden är mindre än genomsnittet.

Därtill visar figur 33 att lägst personaltäthet finns på förskolorna i Riseberga och Jägerso, där det i genomsnitt finns 5,2 barn per heltidsstjänst. Det kan jämföras med förskolorna i Örtagården, Herrgården, Lindängen och Almvik där det i snitt finns 4,4 barn per heltidsstjänst. Det är framför allt i Malmös yttre delar som personaltätheten är lägre än genomsnittet, medan Malmös centrala områden har en personaltäthet som är högre än genomsnittet.

I figur 34 framkommer att lägst förskollärartäthet finns på förskolorna i Möllevången och Rådmansvången, där det i genomsnitt finns 21,5 barn per förskollärare. I jämförelse finns den högsta förskollärartätheten på förskolorna i Lorensborg och Bellevuegården, där det i snitt finns 12,5 barn per förskollärare. Det är framför allt i Malmös västra och södra delar som förskollärartätheten är högre än genomsnittet, medan Malmös centrala delar har en lägre förskollärartäthet.

I figur 35 framkommer att lägst genomsnittlig strukturersättning finns på förskolorna i Bunkeflostrand och Tygelsjö, cirka 2600 kronor per barn, medan högst genomsnittlig strukturersättning finns om förskolorna i Örtagården och Herrgården, cirka 9000 kronor per barn. Ett liknande mönster som för personaltäthet finns, där det är framför allt är förskolor i Malmös centrala delar som har en förhållandevis hög strukturersättning.

Uppgifterna i figur 32-35 indikerar att det i de delar av staden där barnen på förskolorna kommer från mer socioekonomiskt utsatta förhållanden, även finns förhållandevis hög personaltäthet, och till viss del mindre barngrupper. Däremot tycks förskollärartätheten vara förhållandevis låg på de förskolorna där barnen kommer från mer socioekonomiskt utsatta förhållanden.

Att enbart fokusera på barngruppernas storlek ger med andra ord inte tillräcklig kunskap om förskolornas förutsättningar. Av figurerna som presenterats är det personaltätheten och förskollärartätheten som ger

indikationer på förskolans möjlighet att dela in barngruppen i mindre grupper. Struktureringen kan i sin tur informera om förskolor med fler barn som kommer från socioekonomiskt utsatta förhållanden, där mindre barngrupper är av störst betydelse för barnens utveckling.

Avslutande reflektion

Denna rapport visar på trender i barns närvaro i förskolorna som behöver belysas ytterligare i huvudmannens fortsatta uppföljningar. Barns närvaro och barngrupper har lyfts fram som avgörande faktorer för barns möjligheter till lärande och utveckling, både i kommunens egna uppföljningar och på nationell nivå.²³ I en nationell kontext kommer Sveriges kommuner och regioner (SKR) under hösten 2024 i samband med öppna jämförelser att ha ett fokus på barns närvaro i förskolan. I rapporten framgår att det finns skillnader mellan förskolorna när det gäller barns närvaro. Det tycks också finnas ett samband mellan närvaro och barns socioekonomiska bakgrund.

När det gäller storleken på barngrupperna visar rapporten mönster i staden som tyder på att förskolorna anpassar antalet barn och bemanning utifrån de förväntade behoven i barngrupperna med hänsyn till socioekonomiska förutsättningarna. Däremot finns det indikationer på att förskollärarkompetensen inte fullt ut är kompensatoriskt fördelad utifrån barngruppernas socioekonomiska sammansättning.

Rapporten visar att det finns tendens till ett samband med socioekonomiska förutsättningar där barn från socioekonomiskt utsatta områden får ta del av utbildning i lägre utsträckning än resterande barn. Barnen på förskolorna har olika behov av stöd och de behöver därför olika mycket tid för att kunna främjas av undervisningen.

Kvantitativa beskrivningar av den typen som redovisats i denna rapport ger inte tillräcklig information för att huvudmannen ska kunna dra slutsatser om förskolornas förutsättningar att arbeta kompensatoriskt i förhållande till barnens behov av lärande och utveckling. Rapporten ska dock fungera som ett underlag för fortsatta dialoger och analyser i t ex lägesbedömning och årsanalys.

²³ Skolverket, Hjelm, Carina (2021) artikel *Likvärdig förskola i svårigheter*. Se även Skolinspektionen, Kvalitetsgranskning av huvudmäns och rektors arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden (2023).